

РЕЦЕНЗІЯ

Кандидата медичних наук, асистента кафедри оториноларингології ОНМедУ Щелкунова Анатолія Петровича на дисертаційну роботу Суворкіної Аліси Олександрівни «Алергічний фарингіт: підходи до діагностики та лікування» представлену на фаховому семінарі з попередньої експертизи дисертації Одеського національного медичного університету, що утворена наказом Вченої ради Одеського національного медичного університету МОЗ України від 31.01.2023 р. № 49-о для розгляду та рекомендації захисту в спеціалізованій вченій раді та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю

222 «Медицина»

Актуальність теми дисертації. Хронічні фарингіти - це одна з найбільш поширених патологій верхніх дихальних шляхів, зустрічається у 3-5% дорослого населення і відноситься до однієї з маловивчених видів патології в сучасній оториноларингології. Більшість існуючих джерел по даній тематиці підкреслюють, що етіологія та патогенез хронічних фарингітів вивчені недостатньо. Залишається спірною снова патогенезу хронічних фарингітів, адже вони дуже рідко є самостійним захворюванням. Так, до сьогодні актуальним залишається пошук причинно-наслідкових зв'язків патологічних змін у верхніх дихальних шляхів із впливом суміжної та супутньої патології. Дані літератури підкреслюють відсутність встановлених алгоритмів діагностики та лікування. Тому спеціалісти амбулаторної ланки, виключивши запальні, незапальні та пухлинні захворювання глотки та гортані, часто змушені спрямувати таких пацієнтів до гастроентерологів, ендокринологів, невропатологів.

Хоча хронічний фарингіт являє собою запаленням слизової оболонки верхніх дихальних шляхів і має на увазі запальну патологію, він охоплює цілий ряд станів, які не завжди пов'язані з інфекцією. Хронічні фарингіти дуже являють собою відповідну реакцію слизової оболонки на вплив як зовнішніх, так і внутрішніх різноманітних шкідливих чинників. Клінічні

прояви варіюють в залежності від етіопатогенетичних чинників. Аналіз даних літератури виявляє залежність семіотики хронічних фарингітів не тільки із впливом шкідливих факторів зовнішнього середовища, а також з патологію травної, імунної систем, шийного відділу хребта, ендокринних процесів організму, ряду імуно-біохімічних та цитологічних відхилень.

Відсутність знань про цю патологію спеціалістів амбулаторної ланки змушує їх виключити у пацієнтів наявність запальних, незапальних та пухлинних захворювань глотки та гортані і спрямувати пацієнтів до суміжних спеціалістів, в подальшому не простежуючи міждисциплінарну динаміку їх стану.

Лікування різних форм хронічних фарингітів широко освітлено у багатьох джерелах літератури. На сьогодні у лікуванні хронічних фарингітів пропонуються як медикаментозні методи, які включають в себе антибактеріальні, протизапальні препарати, антидепресанти та інші, так і різноманітні фізіотерапевтичні методи. Але за відсутності встановлених алгоритмів, хронічні фарингіти важко піддаються лікуванню. А довготривалі клінічні прояви у вигляді болю, дисфагії, кашлю, мають досить нав'язливий характер, викликаючи психологічні розлади і значно знижують якість життя людини. По цій тематиці відсутні епідеміологічні дані, діагностичний алгоритм, рекомендації щодо лікування. До сих пір залишається невідомою роль АФ в алергічних захворюваннях дихальних шляхів та його зв'язок із астмою. Тим не менш, кількість пацієнтів з АФ у повсякденній клінічній практиці збільшується.

У зв'язку з цим до теперішнього часу найбільш суперечливим питаннями залишається пошук зв'язок етіопатогенетичних чинників в діагностиці та лікуванні хронічних фарингітів.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Дослідження є фрагментом науково-дослідницької роботи кафедри оториноларингології Одеського національного медичного університету «Комплексні діагностичні та реабілітаційні заходи при

запальних, алергічних, пухлинних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха», № державної реєстрації 0115U006654.

1. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, що ґрунтується на достатньому обсязі матеріалу (149 хворих на хронічний фарингіт). Завдяки комплексному клініко-лабораторному обстеженню хворих, використанню відповідних статистичних методів обробки даних дозволяє вирішити складне завдання щодо підвищення ефективності діагностики, прогнозування та лікування хронічного фарингіту алергічної етіології.

Чітке формулювання мети та завдань дослідження, грамотний методологічний підхід, сучасний рівень використаних високоточних методів дослідження та статистичного аналізу дозволяють вважати подані автором наукові положення, висновки і рекомендації достовірними і науково-обґрунтованими.

2. Наукова новизна дослідження та одержаних результатів.

Доповнені та розширені дані щодо особливостей клінічного перебігу алергічних фарингітів. Вперше науково обґрунтовано алгоритм застосування діагностичних та лікувальних технологій, які забезпечують підвищення ефективності та лікування хронічних фарингітів. Доведена необхідність і запропоновано метод прогнозування ступеня ураження та попереджати виникнення загострень хронічних фарингітів із використанням етіопатогенетичних підходів до лікування різних форм хронічних фарингітів.

Вперше сформовано поняття хронічного запалення глотки алергічної етіології. Розроблений вперше діагностичний алгоритм дозволяє проводити виявлення алергічної природи хронічного фарингіта із високою вірогідністю. Нове розуміння причин розвитку деяких форм хронічного фарингіту дає підставу застосовувати етіопатогенетичне лікування, обґрунтоване вперше.

Доведена висока ефективність проведення етіопатогенетичного лікування хронічного фарингіту алергічної етіології.

3. Практичне значення результатів дослідження.

Автором впроваджено у практику клініко –діагностичні критерії хронічних фарингітів із алергічною природою, які дозволяють виявити АФ, прогнозувати їх перебіг та вчасно застосувати етіопатогенетичне лікування. Розроблено новий етіопатогенетичний алгоритм діагностики та лікування хронічних фарингітів алергічної етіології, який дозволяє значно підвищити якість життя. На підставі проведених досліджень підготовлено інформаційного листа №195-2020 «Алергічний фарингіт: підходи до діагностики та лікування». Результати дослідження використовуються при викладанні на кафедрі оториноларингології ОНМедУ. Поліпшено результати лікування хворих з хронічним фарингітом алергічної етіології. Результати даного дослідження можуть використовуватись в практичній діяльності лікарів отоларингологів, використовуватись в матеріалах для підготовки студентів медичних закладів.

Отримані результати впроваджено в роботу КНП Міської клінічної лікарні № 11 Одеської міської ради, КНП Одеського обласного медичного діагностичного центру Одеської обласної ради.

4. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Матеріали дисертаційної роботи представлено в повному обсязі в 10 наукових працях, серед них 5 статей (2 - у наукових фахових виданнях України; 2 - у іноземних наукових періодичних виданнях, індексованих Web of science та Scopus), опубліковані у чотирьох тезах матеріалів науково-практичних конгресів та конференцій. За підсумками дисертаційної роботи опубліковано інформаційний лист.

5. Структура та зміст дисертації.

Дисертаційна робота складається із анотації, вступу, 5 розділів власних спостережень, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 173 сторінки друкованого тексту, з них 120 сторінок основного

тексту. Перелік використаних джерел містить 223 найменування, із яких 39 кирилицею, 184 латиницею. Робота проілюстрована 35 таблицями та 27 рисунками, містить Додатки А,Б.

У вступі автором розкрито актуальність теми дослідження, наведено зв'язок з науковими програмами, темою НДР кафедри оториноларингології Одеського національного медичного університету, на якій виконувалась робота, сформульовано мету, завдання дослідження, наукову новизну та практичну значимість роботи.

Розділ 1 представлено оглядом літератури, в якому висвітлені сучасні точки зору відносно етіології, патогенезу та існуючі методи лікування хронічних фарингітів. Розділ викладено на 20 сторінках друкованого тексту та включає 5 підрозділів. Дисертантом ґрунтовно описано проблематика хронічних фарингітів, основні клінічні прояви, особливості перебігу, вплив етіологічних чинників на організм, методи діагностики та терапевтичні тактики, спираючись на сучасні дані вітчизняних та зарубіжних наукових джерел.

У розділі 2 наведено дизайн дослідження, критерії включення та виключення, характеристика хворих за групами: за віком, статтю, анамнестичними даними, результатами спеціального опитування та клінічну характеристику досліджуваної груп та групи контролю. Детально описані використані методики проведених лабораторних та інструментальних досліджень. Підрозділ 2.5 присвячено опису психометричних методів, а підрозділ 2.7 - статистичних методів, що були використані у дисертаційній роботі.

У розділі 3 наведено клінічні характеристики хворих на хронічний фарингіт, акцентовано увагу на критеріях розподілу пацієнтів за формою (ендотипом) ХФ. А також наведені результати лабораторного, цитологічного дослідження хворих з різними формами хронічного фарингіту. Розділ викладено на 33 сторінках друкованого тексту.

У розділі 4 наведено аналіз даних обстежень хворих з хронічним фарингітом алергічної етіології. Наведено результати клінічного, оториноларингологічного, лабораторного, цитологічного досліджень. Відображено роль харчової алергії у розвитку хронічного фарингіту. А також результати діагностики алергічного фарингіту з перехресною сенсibiliзацією за допомогою традиційних алергенів.

Розділ наведено на 33 сторінках друкованого тексту.

Розділ 5 присвячено обговоренню, аналізу та оцінюванню ефективності результатів пацієнтів з хронічним фарингітом алергічної етіології. Наведено результати проведених досліджень та продемонстровано впровадження новітніх підходів в лікуванні хворих на хронічний алергічний фарингіт. Результати лікування хворих на хронічний алергічний фарингіт, обговорення та аналіз результатів викладено на 14 сторінках друкованого тексту.

Висновки логічно відображають результати дослідження, коректно сформульовані, відповідають поставленій меті та завданням.

Список літератури містить достатню кількість вітчизняних та зарубіжних джерел (сього 223 джерела), відповідних років видання, друковані праці дисертанта, сформований правильно та відповідає вимогам ДАК України.

6. Відповідність змісту дисертації встановленим вимогам.

Основні теоретичні, наукові та практично-прикладні положення дисертаційної роботи відображені в анотації у повному обсязі. Дисертація відповідає спеціальності 222 «Медицина».

7. Завершеність дисертаційної роботи та зауваження щодо її змісту та оформлення.

Дисертаційна робота Суворкіної Аліси Олександрівни є завершеною науковою працею, що чітко відповідає поставленій меті, вирішує важливі завдання сучасної оториноларингології. Матеріал викладено послідовно з глибоким статистичним аналізом. Висновки є логічними та не викликають сумнівів.

Оцінюючи в цілому роботу позитивно, в процесі рецензування виникли деякі зауваження, які суттєво не впливають на якість роботи; а також запитання, на які хотілося б отримати відповіді:

1. У четвертому розділі автором надано результати цитологічного дослідження носоглоткового слизу. З якою метою Ви брали препарати з різних відділів глотки?
2. Чи визначили Ви якісь специфічні місцеві симптоми для алергічної форми хронічного риніту?
3. Чи можна вважати алергію причиною саме хронічного запалення в глотці?

Висновок.

Дисертаційна робота Суворкіної Аліси Олександрівни є завершеною науковою працею, що дозволяє покращити якість надання медичних послуг хворим із хронічним фарингітом в залежності від етіопатогенетичних чинників та сприяє призначенню ефективного адекватного лікування. В роботі використані сучасні методи лабораторної та інструментальної діагностики, проведено глибокий статистичний аналіз, наявна наукова новизна, що дало змогу сформулювати корисні практичні рекомендації. Висновки є коректними та обґрунтованими, повністю відповідають поставленій меті та завданням. Основні результати дослідження викладені у наукових публікаціях, впроваджені у практичну діяльність лікарів отоларингологів, навчальну діяльність та наукову роботу кафедри. В роботі відсутні ознаки порушення академічної доброчесності. Таким чином, дисертаційна робота Суворкіної А.О. «Алергічний фарингіт: підходи до діагностики та лікування» повністю відповідає вимогам, передбаченим п. 6-8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 та вимогам до оформлення дисертації,

затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, які пред'являються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а здобувач заслуговує присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний рецензент:
кандидат медичних наук,
асистент кафедри оториноларингології ОНМедУ

Щелкунов А.П.

